

# Пропаганда і пам'ять про жертви Другої світової війни

Леся Юрчишин

Заняття присвячено темі пропаганди через призму повсякденного життя на окупованих територіях. У фокусі також розвиток критичного мислення та медійної грамотності.



## Мета:

розглянути особливості повсякденного життя населення під час німецької окупації; опрацювати терміни "пропаганда", "агітація", "реклама", "позитивна / конструктивна пропаганда"; розвивати вміння роботи з письмовими джерелами; формувати навички критичного мислення.



## Очікувані результати:

після цього заняття учні • зможуть розповісти про повсякденне життя населення під час німецької окупації; • розумітимуть значення термінів «пропаганда», «агітація», «реклама», «позитивна / конструктивна пропаганда»; • удосконалять вміння роботи з письмовими джерелами.



**Тривалість:** 45-90 хвилин.



**Формат:** урок, практичне заняття.



## Необхідні матеріали:

комп'ютер з виходом до мережі інтернет, проектор та/або роздруковані зображення, дошка / фліп-чарт; завдання для роботи учням.

## План заходу

### Крок 1. Вступна частина

Вступне слово вчителя та актуалізація опорних знань.

### Запитання до учнів:

- Коли розпочалася Друга світова війна на теренах України?
- Пригадайте реакцію німецької влади на проголошення Акта відновлення Української держави 30 червня 1941 року?
- Коли німецькі війська увійшли до Києва?
- На які окупаційні зони було поділено Україну?
- Що ви знаєте про план «Ост»?

## Крок 2. Робота у групах

Об'єднайте учнів у чотири групи та поставте їм завдання для роботи над матеріалами виставки: «Німецькі плакати, афіші, оголошення» (додаток 1).

## Крок 3. Представлення результатів групової роботи

Візьміть на себе роль модератора, по ходу ставте уточнювальні запитання.

### Уточнювальні запитання:

- Який сюжет описано/зображено? (Про що йдеться?)
- Якою мовою написані плакати? Які мовні звороти та порівняння використано? Яке конотативне забарвлення має інформація – нейтральне/ позитивне/ негативне?
- Чому художники обрали саме такі типи осіб? Які ще зображення можна використати для ілюстрації цього сюжету?

## Крок 4. Робота з терміном "пропаганда"

Обговоріть термін "пропаганда" з учнями. Коли учні відповідають на запитання, записуйте основні тези на дошці/фліп-чарті.

### Запитання до учнів:

- Що таке пропаганда?
- Якими словами можна замінити термін «пропаганда»?
- Яка смислова різниця між термінами «пропаганда», «агітація» і «реклама»?

### Щоб підсумувати, попросіть учнів відповісти ще на два запитання:

- Перелічіть ознаки пропаганди.
- Яким чином можна виявити пропаганду?

## Крок 5. Робота в парах

Попросіть учнів вибрати для роботи один зразок пропаганди. Проаналізуйте його за планом.

### Запитання для роботи:

- Для чого було створено? Яка його мета?
- Як поширювали серед населення?
- Як населення могло сприймати інформацію?
- Чи відповідає ця інформація дійсності?
- Як інформація могла зберегтися у колективній пам'яті суспільства?

## Крок 6. Загальне обговорення

Попросіть учнів поділитися з класом результатами роботи в парах. Що їх найбільше вразило? (можна використати метод «Мікрофон» або інший).

Для поглиблення обговорення можна ставити додаткові провокативні запитання.

### **Додаткові запитання:**

- Чи може бути пропаганда позитивною/конструктивною? У яких випадках?
- Які методи використовували пропагандисти? Чи застосовують подібні методи в сучасності?
- Чи досягли пропагандисти запланованого результату? Що їм у цьому допомогло/завадило?

## Крок 7. Підбиття підсумків

У результаті обговорення потрібно підвести учнів до висновку про те, що пропаганда за рахунок пам'яті про жертви Другої світової війни триває і в сучасному світі, хоча війна завершилася вже понад 70 років тому. Тому надзвичайно важливо не піддаватися на різноманітні маніпуляції та вміло протистояти пропаганді.

Дайте домашнє завдання.

### **Варіанти домашнього завдання:**

1 варіант Виписати не менше ніж три приклади пропаганди у сучасному світі, вказавши методи оформлення та методи поширення пропаганди.

2 варіант Виписати не менше ніж три приклади пропаганди, пов'язаної з історичними подіями, вказавши методи оформлення та методи поширення пропаганди.

3 варіант Виписати не менше ніж три приклади «негативної» пропаганди та не менше як три приклади «позитивної» пропаганди.

## ЗАВДАННЯ ДЛЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ

1. Зайдіть на віртуальну виставку «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії». Відшукайте у третьому залі тумбу з німецькими плакатами, афішами та оголошеннями.

2. Відшукайте на тумбі матеріали, які несуть інформацію про:

Група 1 - трудові відносини під час німецької окупації

Група 2 - розвиток мистецтва під час німецької окупації

Група 3 - розвиток спорту під час німецької окупації

Група 4 - ідеологічні уявлення під час німецької окупації

1. Презентуйте результати групової роботи за такою формулою: «У Києві під час німецької окупації можна було побачити такі плакати, що свідчили про...».

*(Джерело: )*